

CORMAN

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

22. detsember 2010*

Kohtuasjas C-131/10,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel tribunal de première instance de Bruxelles'i (Belgia) 26. veebruari 2010. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 12. märtsil 2010, menetluses

Corman SA

versus

Bureau d'intervention et de restitution belge (BIRB),

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja esimees J.-C. Bonichot, kohtunikud K. Schiemann, L. Bay Larsen, C. Toader (ettekandja) ja E. Jarašiūnas,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

kohtujurist: E. Sharpston,
kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- Corman SA, esindaja: advokaat L. Defalque,
- Belgia valitsus, esindaja: J.-C. Halleux,
- Austria valitsus, esindaja: E. Riedl,
- Euroopa Komisjon, esindaja: F. Clotuche-Duvieusart,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

- ¹ Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määruse (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvi- de kaitse kohta (EÜT L 312, lk 1; ELT eriväljaanne 01/01, lk 340) artikli 3 lõikeid 1 ja 3 koostoimes komisjoni 15. detsembri 1997. aasta määrusega (EÜ) nr 2571/97 või müügi kohta alandatud hindadega ning toetuse andmise kohta koore, või ja kontsent- reeritud või kasutamise korral pagaritoodete, jäätise ja teiste toiduainete valmistami- seks (EÜT L 350, lk 3; ELT eriväljaanne 03/22, lk 147), mida on muudetud komisjoni 17. juuli 1998. aasta määrusega (EÜ) nr 1550/98 (EÜT L 202, lk 27; ELT eriväljaan- ne 03/23, lk 237) (edaspidi „määrus nr 2571/97“).
- ² Taotlus esitati Corman SA (edaspidi „Corman“) ning Bureau d'intervention et de res- titution belge (BIRB) vahelises õigusvaidluses seoses sellega, et viimane jättis tagasta- mata mitu tagatist, mis Corman oli andnud seoses määruse nr 2571/97 kohaldamis- alasse kuuluvate pakkumistoimingutega.

Õiguslik raamistik

Liidu õigusnormid

Määrus nr 2988/95

- 3 Määruse nr 2988/95 põhjenduse 3 kohaselt „tuleb [...] võidelda igasuguse ühenduste finantshuve kahjustava tegevuse vastu mis tahes alal”.

- 4 Selle määruse põhjenduses 5 on ette nähtud, et „eeskirjade eiramiste kirjeldused ja sellega seotud haldusmeetmed ja -karistused nähakse ette vastavalt käesolevale määrusele valdkondade eeskirjades”.

- 5 Selle määruse artikkel 1 sätestab:

„1. Euroopa ühenduste finantshuvide kaitsmiseks võetakse käesolevaga vastu üldised eeskirjad ühenduse õiguse suhtes toimunud eeskirjade eiramise ühtse kontrolli ning haldusmeetmete ja -karistuste kohta.

2. Eeskirjade eiramine tähendab ühenduse õiguse mis tahes sätte rikkumist ettevõtja tegevuse või tegevusetuse kaudu, mis kahjustab või kahjustaks ühenduste üldeelarvet või nende juhitavaid eelarveid kas otse ühenduste nimel kogutud omavahenditest laekunud tulu vähenemise või kaotamise või põhjendamatu kuluartikli tõttu.”

6 Määruse nr 2988/95 artikli 3 lõiked 1 ja 3 sätestavad:

„1. Aegumistähtaeg menetluste algatamiseks on neli aastat, alates artikli 1 lõikes 1 osutatud eeskirjade eiramise toimepanekust. Valdkondade eeskirjades võib sätestada lühema ajavahemiku, mis aga ei või olla vähem kui kolm aastat.

Jätkuvate või korduvate eeskirjade eiramiste korral hakatakse aegumistähtaega arvestama päevast, mil eiramine lõpeb. [...]

Menetluste aegumistähtaeg katkeb, kui pädev asutus teatab kõnealusele isikule eiramisega seotud juurdluse või kohtumenetluse algatamisest. Aegumistähtaega hakatakse arvestama pärast iga katkestust uuesti.

[...]

3. Liikmesriikidele jääb võimalus kohaldada [...] lõi[k]es 1 sätestatust pikemat ajavahemikku.”

7 Määruse nr 2988/95 artikkel 4 sätestab:

„1. Tavaliselt järgneb mis tahes eiramisele põhjendamatuult saadud soodustuse ära- võtmine:

[...]

– saadud soodustuse taotlemisel selle toetuseks või ettemakse saamise ajal antud tagatise täieliku või osalise kaotamisena.

[...]

4. Käesolevas artiklis sätestatud meetmeid ei käsitleta karistusena.”

Õigusnormid piima- ja piimatooteturu ühise korralduse kohta

– Määrus (EMÜ) nr 804/68

- 8 Nõukogu 27. juuni 1968. aasta määruse (EMÜ) nr 804/68 piima- ja piimatooteturu ühise korralduse kohta (EÜT L 148, lk 13), mida on muudetud nõukogu 14. novembri 1994. aasta määrusega (EÜ) nr 2807/94 (EÜT L 298, lk 1), artikkel 6 sätestab:

„1. Kogu piimandusaasta jooksul ostab iga liikmesriigi määratud sekkumisamet kindlaks määratavatel tingimustel sekkumishinnaga võid, mis on valmistatud ühenduse tunnustatud ettevõttes otseselt ja ainult pastöriseeritud koorest [...]

[...]

3. Sekkumisametite kokkuostetud võid turustatakse miinimumhinnaga ja tingimustel, mis määratakse nii, et need ei häiriks turu tasakaalu ning tagaksid ostjate võrdse kohtlemise ja juurdepääsu müüdavale võile. [...]

[...]

6. Käesoleva artikli kohaldamise üksikasjalikud eeskirjad, eriti eraladustamiseks antava abi summa võetakse vastu artiklis 30 osutatud korras.” [mitteametlik tõlge]

– Määrus nr 2571/97

9 Määruse nr 2571/97 artikli 1 lõige 1 sätestab:

„Käesolev määrus reguleerib:

a) määruse [...] nr 804/68 artikli 6 lõike 1 alusel ostetud ja enne määratavat kuupäeva ladustatud sekkumisvõi müüki;

b) lõikes 2 määratletud või, kontsentreeritud või ja koore kasutamiseks antavat toetust.”

10 Määruse nr 2571/97 artikli 2 kohaselt „[s]ekkumisvõi müüakse ja toetus artikli 1 lõikes 2 nimetatud toodetele antakse alalise pakkumiskutse kaudu, mille korraldab iga sekkumisamet.”

11 Määruse nr 2571/97 artikkel 3 sätestab:

„Pakkumised võetakse vastu üksnes juhul, kui pakkuja kinnitab kirjalikult, et ta kasutab võid või kontsentreeritud võid või annab neid kellelegi teisele kasutada üksnes artiklis 4 nimetatud lõpptoodete valmistamiseks, seejuures piiramata artiklis 8 nimetatud vahetoodete tootmist, ning koort otse ja üksnes artikli 4 lõikes 1 juhendi B all nimetatud lõpptoodete valmistamiseks [...]

[...]”

12 Määruse nr 2571/97 artikli 10 lõike 1 kohaselt „[a]rtikli 1 lõike 2 punktis b nimetatud kontsentreeritud või valmistamine, artiklis 5 nimetatud või töötlemine kontsentreeritud võiks, artiklis 6 nimetatud määrgistusainete lisamine, artikli 7 lõike 1 teises lõigus nimetatud kontsentreeritud või ümberpakendamine, artiklis 8 nimetatud või ja kontsentreeritud või kasutamine vahetoodetes ning artikli 3 punkti b kohaldamisel või, kontsentreeritud või, vahetoodete ja koore kasutamine lõpptoodete valmistamiseks toimub loa saanud ettevõtetes”.

13 Selle määruse artikli 11 esialgses redaktsioonis oli sätestatud, et artiklis 1 nimetatud tooted tuleb ühenduses töödelda ja lõpptoodete valmistamiseks kasutada kuue kuu jooksul pärast seda kuud, millesse langeb vastavalt artikli 14 lõikele 2 kindlaksmääratud individuaalse pakkumiskutse alusel esitatavate pakkumiste esitamistähtpäev. Pärast selle artikli korduvat muutmist vähendati seda tähtaega neljale kuule nimelt komisjoni 5. märtsi 1999. aasta määrusega (EÜ) nr 494/1999 (EÜT L 59, lk 17; ELT eriväljaanne 03/24, lk 422).

14 Määruse nr 2571/97 artikkel 12 sätestab:

„1. Edukad pakkujad peavad:

- a) sooritama või laskma oma nimel ja omal kulul sooritada kontsentreeritud või tootmisega ning võile märgistusainete lisamisega seotud toimingud;

- b) sisse seadma raamatupidamise, milles on iga tarne kohta näidatud ostjate nimed ja aadressid ning vastavad kogused, täpsustades nende kasutusotstarbe (juhend A või juhend B) ja täpsustades kas artiklis 11 nimetatud kasutustähtaja või pakku-mismeneluse numברי, mis võib olla esitatud koodina. Kui edukas pakkuja töötleb eri tooteid, millega kaasneb toetus või hinnaalandus ühenduse eri kavade alusel, tuleb iga kava kohta sisse seada eraldi raamatupidamine;

- c) lisama igasse müügilepingusse:
 - i) vahetoodete valmistamise puhul kohustuse järgida artikleid 8 ja 9;

 - ii) kohustuse vajaduse korral täita artikli 3 punktis b nimetatud kohustust;

- iii) kohustuse valmistada lõpptooteid artiklis 11 nimetatud tähtaja jooksul, täpsustades kasutusotstarbe (juhend A või juhend B);

- iv) vajaduse korral kohustuse sisse seada punktis b nimetatud raamatupidamine;

- v) kohustuse järgida artiklit 10;

- vi) kohustuse pidada mürkaineid sisaldavate toodete kasutamisel lõpptoote valmistamiseks artikli 10 lõike 2 punktis c nimetatud registrit;

- vii) lepingu sõlmija kohustuse edastada pädevale asutusele enda kohta käivad IX–XIII lisas nimetatud andmed vastavalt iga liikmesriigi poolt sätestatavatele üksikasjalikele eeskirjadele;

- viii) vajaduse korral kohustuse esitada tootmiskava.

2. Edukad pakkujad, kes valmistavad lõpptooteid, peavad pidama artikli 10 lõike 2 punktis c nimetatud registrit ja edastama oma tootmiskava vastavalt artikli 10 lõike 2 punktile d.”

15 Määruse nr 2571/97 artikkel 13 sätestab:

„1. Teade alalise pakkumiskutse kohta avaldatakse *Euroopa Ühenduste Teatajas* vähemalt kaheksa päeva enne pakkumiste esitamise esimest tähtpäeva.

2. Pädev sekkumisamet avaldab iga pakkumiskutse kohta teate, märkides eelkõige pakkumiste esitamise tähtpäeva ja aadressi.

[...]”

16 Määruse nr 2571/97 artikkel 14 sätestab:

„1. Alalise pakkumiskutse kehtivusajal väljastavad sekkumisametid individuaalseid pakkumiskutseid.

2. Pakkumiste esitamine vastuseks individuaalsetele pakkumiskutsetele lõpeb iga kuu teisel ja neljandal teisipäeval kell 12 päeval [...]”

17 Määruse nr 2571/97 artikkel 17 kõlab järgmiselt:

„1. Esmanõuded, mille täitmist peab tagama esitatav pakkumistagatis suurusega 350 eküüd tonni kohta, on pakkumiste jõusolek pärast pakkumiste esitamise tähtpäeva ja vajaduse korral:

- a) sekkumisvõi puhul artikli 18 lõikes 2 nimetatud töötlemistagatise esitamine ja hinna tasumine artikli 20 lõikega 2 ettenähtud tähtaja jooksul;

- b) artikli 1 lõikes 2 nimetatud toodete puhul, kui kohaldatakse artikli 3 punkti a, artikli 18 lõikes 2 nimetatud töötlemistagatise esitamine või, kui kohaldatakse artikli 22 lõike 3 teist lõiku, toodete kasutamine lõpptoodete valmistamiseks;

- c) artikli 1 lõikes 2 nimetatud toodete puhul, kui kohaldatakse artikli 3 punkti b, nende kasutamine lõpptoodete valmistamiseks.

2. Pakkumistagatised esitatakse liikmesriigis, kus pakkumine toimub.

[...]”

18 Määruse nr 2571/97 artikkel 18 sätestab:

„1. Arvestades igale individuaalsele pakkumiskutsele vastuseks saadud pakkumisi ja vastavalt määruse [...] nr 804/68 artiklis 30 ettenähtud korrale määratakse kindlaks sekkumisvõi madalaim müügihind ning koore, või ja kontsentreeritud või toetuse ülemmäär [...]

[...]

2. Samal ajal kui kinnitatakse madalaim(ad) müügihin(na)d või toetuse ülemmäär(ad), määratakse määruse [...] nr 804/68 artiklis 30 ettenähtud korras kindlaks ka töötlemistagatise suurus(ed) 100 kg kohta, võttes aluseks kas või sekkumishinna ja kinnitatud madalaimate hindade erinevuse või toetuse suuruse.

Töötlemistagatise ülesanne on kindlustada esmanõuete täitmine, mis puudutavad kas:

a) sekkumisvõi puhul:

i) või töötlemist kontsentreeritud võiks vastavalt artiklile 5 ja vajaduse korral sellele märgistusainete lisamist või märgistusainete lisamist võile

ja

ii) kas märgistusainetega või ilma nendeta või kontsentreeritud või kasutamist lõpptoodete valmistamiseks;

- b) kui kohaldatakse artikli 3 punkti a, artikli 1 lõikes 2 nimetatud toodete kasutamist lõpptoodete valmistamiseks.

3. Tõend, mida nõutakse lõikes 2 nimetatud töötlemistagatise vabastamiseks, tuleb esitada liikmesriigi poolt määratud pädevale asutusele 12 kuu jooksul pärast artiklis 11 sätestatud tähtaja möödumist.

Kui artiklis 11 ettenähtud tähtaegu ületatakse kokku vähem kui 60 päeva ulatuses, arvestatakse töötlemistagatisest maha 6 eküüd tonni kohta päevas. Kõnealuse tähtaja lõppedes kohaldatakse ülejäänud summa suhtes komisjoni [22. juuli 1985. aasta] määruse (EMÜ) nr 2220/85 [millega sätestatakse põllumajandustoodete tagatissüsteemi üksikasjalikud rakenduseeskirjad (EÜT L 205, lk 5; ELT eriväljaanne 03/06, lk 186)] artiklit 23.

4. Kui lõike 2 punktis a nimetatud esmaseid nõudeid ei täideta artiklis 11 sätestatud tähtaegade jooksul seetõttu, et sekkumisvõi osutub tarbimiskõlbmatuks, vabastatakse töötlemistagatis kokkuleppel komisjoniga niipea, kui asjaomase liikmesriigi ametiasutuste järelevalve all on võetud kohaseid meetmeid.”

- ¹⁹ Määruse nr 2571/97 artikli 19 lõigetest 1 ja 2 tuleneb, et sekkumisvõi edukas pakkuja on see, kes pakub kõrgeimat hinda, tingimusel et see hind ei ole allpool madalaimat hinda ja taotletava toetuse suurus ei ületa toetuse ülemmäära.

20 Selle artikli 19 lõige 4 sätestab, et „[õ]igusi ja kohustusi, mis tekivad seoses pakkumiskutsega, ei saa üle anda”.

21 Määruse nr 2571/97 artikkel 27 sätestab:

„Kui käesolevas määruses ei ole selgelt sätestatud teisiti, kohaldatakse määrust [...] nr 2220/85. Käesolevas määruses sätestatud sanktsioon määrusekohase kohustuse täitmatajätmise eest välistab määruses [...] nr 2220/85 sätestatud sanktsioonide kohaldamise.”

Määrus nr 2220/85

22 Määruse nr 2220/85, mida on muudetud komisjoni 10. detsembri 1993. aasta määrusega (EÜ) nr 3403/93 (EÜT L 310, lk 4; ELT eriväljaanne 03/15, lk 221), (edaspidi „määrus nr 2220/85”) artikkel 29 sätestab:

„Pädev asutus, kes saab teate tagatise osalist või täielikku kaotamist ajendanud asjaolude kohta, nõuab viivitamata kohustuse täitmisega seotud isikult mahaarvatava summa väljamaksmist kuni 30 päeva jooksul maksenõude väljastamise kuupäevast arvates.

Kui makse ei ole selleks ajaks tehtud, siis pädev asutus:

- a) kannab iga artikli 8 lõike 1 punktis a kirjeldatud liiki tagatise viivitamata asjakohasele kontole;
- b) nõuab viivitamata artikli 8 lõike 1 punktis b kirjeldatud garandi maksmist kuni 30 päeva jooksul maksenõude väljastamise kuupäevast arvates;
- c) võtab viivitamata meetmed:
 - i) artikli 8 lõike 2 punktides a, c, d ja e kirjeldatud tagatiste ümberarvestamiseks sularahasse, millest piisab maksta oleva summa katmiseks,
 - ii) kannab panditud sularahasissemaksed oma kontole.

Pädev asutus võib asjaomaselt isikult makse tegemist nõudmata iga artikli 8 lõike 1 punktis a kirjeldatud liiki tagatise viivitamata asjakohasele kontole kanda.”

Määrus (EMÜ) nr 4045/89

- ²³ Nõukogu 21. detsembri 1989. aasta määruse (EMÜ) nr 4045/89 Euroopa Põllumajanduse Arengu- ja Tagatisfondi tagatisrahastu rahastamissüsteemi kuuluvate toimingute kontrollimise kohta liikmesriikide poolt ning direktiivi 77/435/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (EÜT L 388, lk 18; ELT eriväljaanne 03/09, lk 208) artikkel 4 sätestab esiteks, et ettevõtjad säilitavad teatavaid äridokumente, nagu raamatupidamisregistrid, registrid, maksedokumentid ja tõendavad dokumendid, vähemalt kolm aastat alates selle aasta lõpust, mille jooksul need on koostatud, ning teiseks, et liikmesriigid võivad dokumentide säilitamiseks näha ette pikema tähtaja.

Siseriiklik õigus

- ²⁴ Belgia tsiviilseadustiku artikkel 2262a, mis on lisatud 10. juuni 1998. aasta seaduse aegumist reguleerivate sätete muutmise kohta (*Moniteur belge*, 17.7.1998, lk 23544) artikliga 5, sätestab:

„§1. Kõik võlaõiguslikud nõuded aeguvad kümne aasta jooksul.

Erandina esimesest lõigust aeguvad kõik lepinguvälisel vastutusel põhinevad kahju hüvitamise nõuded viie aasta jooksul alates päevast, mis järgneb päevale, mil kannatanu sai teada kahju tekkimisest või suurenemisest ning vastutavast isikust.

Teises lõigus viidatud nõuded aeguvad igal juhul kahekümne aasta jooksul alates päevast, mis järgneb päevale, mil leidis aset kahju põhjustanud sündmus.

[...]”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 25 Aastatel 1998–2000 osales Corman kui määruse nr 2571/97 artikli 10 tähenduses loa saanud ettevõtte mitmes individuaalse pakkumiskutsega menetluses, mille korraldas BIRB, kes on sekkumisamet määruse nr 804/68 artikli 6 lõike 1 tähenduses, ning tema pakkumised võeti vastu.
- 26 Edukast pakkujast ettevõtjana pidi Corman andma erinevad tagatised, mis tagaksid, et ta järgib määruses nr 2571/97 sätestatud nõudeid. Need tagatised katavad nii kontsentreeritud või tootmise ja märgistusainete lisamise toimingute sooritamise Cormani poolt kui ka või, kontsentreeritud või ja koore nõuetekohase kasutamise ning nende ainete lisamise nende lõppkasutajate poolt, kellele see ettevõtja müüb oma tooteid, sellistesse lõpptoodetesse nagu kondiitritooted, jäätised, küpsised või šokolaad.
- 27 Olles tuvastanud, et lõppkasutajad segasid sekkumiskava kohaldamisalasse kuuluvat kontsentreeritud võid turult pärit või või koorega, tekkisid BIRB-l kahtlused sellise tegevuse õiguspärasuse suhtes määruse nr 2571/97 seisukohast ning ta teavitas sellest 26. aprillil 2000 ametlikult Cormani.

- 28 BIRB pöördus selle küsimusega komisjoni poole kaks korda – 2002. aasta märtsis ja augustis ning komisjon esitas selgitusi kahes vastuses, mis pärinevad 2002. aasta juunist ja 2006. aastast ning mille tulemusel vabastas BIRB Cormani esitatud teatavad töötlemistagatised.
- 29 Teatud muude lisamistoimingute osas leidis BIRB, et Cormani antud tagatisi tuleb kinni pidada kas lõpptoodete valmistamiseks või kasutamise neljakuulise tähtaja ületamise, määrusele nr 2571/97 mittevastava lõppkasutuse või lõpuks ka teatud määratud koguste valmistamata jätmise tõttu. Seega saatis BIRB kõnealusele äriühingule aastatel 2006 ja 2007 teated võlgnevuse kohta ja pidas kinni tagatised summas 202 999,58 eurot. Teated vormistati ametlikult 17. jaanuari 2007. aasta otsuses.
- 30 Corman vaidlustas selle otsuse 22. mai 2007. aasta kaebusega tribunal de première instance de Bruxelles'is (Brüsseli esimese astme kohus) ning nõudis töötlemistagatiste tagastamist summas 173 361,88 eurot. Selle nõude toetuseks väitis Corman, et arvestades määruse nr 2988/95 artikli 3 lõike 1 esimeses lõigus sätestatud nelja aasta pikkust aegumistähtaega, oli tagatiste kinnipidamine aegumise tõttu õigusvastane. Juhuks kui see tähtaeg ei ole kohaldatav, väitis Corman lisaks, et määrus nr 2571/97 kui valdkondade eeskirjad määruse nr 2988/95 artikli 3 lõike 1 esimese lõigu teise lause tähenduses takistab pikema siseriikliku aegumistähtaja kohaldamist kõnealuse artikli lõike 3 alusel.
- 31 BIRB omakorda leidis, et kõnealuse kinnipidamise suhtes ei saa kohaldada aegumist, kuna vastavalt määruse nr 2988/95 artikli 3 lõikele 3 jääb liikmesriikidele võimalus kohaldada üldnormidest tulenevatest tähtaegadest pikemaid aegumistähtaegu, nagu Belgias enne 1998. aastat kehtinud 30-aastane aegumistähtaeg ja nüüd kehtiv kümneaastane aegumistähtaeg.

32 Neil asjaoludel otsustas tribunal de première instance de Bruxelles menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas [...] määruse nr 2571/97 [...] sätteid võib käsitada valdkondade suhtes kehtivate ühenduse eeskirjadena, mis teevad erandi [...] määruse nr 2988/95 artikli 3 lõikest 1 ja takistavad aegumist reguleerivate siseriiklike õigusnormide kohaldamist?

2. Kas [...] määruse [nr] 2988/95 [...] artikli 3 lõiget 3 tuleb mõista nii, et selle kohaldamine piirdub juhtumitega, kus eeskirju on rikkunud toetuse saaja, ning üldnormiks olev 4-aastane aegumistähtaeg on kohaldatav kõikide juhtumite suhtes, kus eeskirju on rikkunud toetuse saaja lepingupartnerid, võttes arvesse maksimaalset 4-aastast tähtaega, mis on kohaldatav lepingupartner[ite vastutust] reguleerivate eeskirjade suhtes piima- ja piimatoodeteturu ühise korralduse raames?”

Eelotsuse küsimused

Esimene küsimus

33 Oma esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas määrust nr 2571/97 võib käsitada valdkondade eeskirjadena, milles on ette nähtud aegumistähtaeg, määruse nr 2988/95 artikli 3 lõike 1 esimese lõigu teise lause tähenduses. Jaatava vastuse korral soovib see kohus teada, kas selline valdkondade

eeskirjade olemasolu võtab liikmesriikidelt neile viimati nimetatud määruse artikli 3 lõikega 3 antud võimaluse kohaldada artikli 3 lõike 1 esimeses lõigus ettenähtust pikemat aegumistähtaega.

- 34 Corman väidab sisuliselt, et kuna liidu seadusandja võttis vastu määruse nr 2571/97 ja hoolimata sellest, et viimases ei ole ette nähtud pakkumis- ja/või töötlemistagatis- te realiseerimisele kohaldatavat täpset aegumistähtaega, kavatses ta muuta nimeta- tud määrusega reguleeritavatele pakkumismenetlustele kohaldatavaks nelja-aastase aegumise normi, mis on üldnormina kehtestatud määruse nr 2988/95 artikli 3 lõi- ke 1 esimese lõigu esimese lausega. Seega on määrus nr 2571/97 käsitatav valdkon- dade eeskirjadena, mis takistavad liikmesriikidel selles sektoris kohaldada määruse nr 2988/95 artikli 3 lõike 3 alusel pikemaid aegumistähtaegu kui neli aastat.
- 35 Seevastu Belgia ja Austria valitsus ning komisjon on arvamusel, et määrus nr 2571/97 ei kujuta endast valdkondade eeskirju, mis kehtestavad lühema aegumistähtaja mää- ruse nr 2988/95 artikli 3 lõike 1 esimese lõigu teise lause tähenduses. Valitsused väi- davad, et isegi kui eeldada, et määrus nr 2571/97 kehtestab alla nelja aasta pikkuse aegumistähtaja selle sätte tähenduses, ei saa sellise tähtaja olemasolu mõjutada liik- mesriikidele artikli 3 lõike 3 alusel jäävat õigust näha ette pikemaid aegumistähtaegu.
- 36 Kõigepealt tuleb meenutada, et määruse nr 2988/95 artikli 1 lõikes 1 sätestatakse „ül- dised eeskirjad ühenduse õiguse suhtes toimunud eeskirjade eiramise ühtse kontrolli ning haldusmeetmete ja -karistuste kohta” ja nagu nähtub nimetatud määruse põh- jendusest 3, on selle eesmärk „võidelda igasuguse ühenduste finantshuve kahjustava

tegevuse vastu mis tahes alal” (24. juuni 2004. aasta otsus kohtuasjas C-278/02: Handlbauer, EKL 2004, lk I-6171, punkt 31).

- 37 Nagu tuleneb selle määruse artikli 4 lõikest 1, võivad need haldusmeetmed seisneda, nagu see on põhikohtuasjas, põhjendamatult saadud soodustuse äravõtmises, milleks on saadud soodustuse taotlemisel selle toetuseks antud tagatise täielik või osaline kaotamine.
- 38 Määruse nr 2988/95 artikli 3 lõike 1 esimene lõik sätestab menetluse algatamise aegumistähtaaja, mis kehtib just nimelt selliste haldusmeetmete suhtes ning mis hakkab jooksma eeskirjade eiramisest, mis vastavalt sama määruse artikli 1 lõikele 2 tähendab ühenduse õiguse mis tahes sätte rikkumist ettevõtja tegevuse või tegevusetuse kaudu, mis kahjustab või kahjustaks ühenduste üldeelarvet [...] (vt eespool viidatud kohtuotsus Handlbauer, punktid 32 ja 33, ning 29. jaanuari 2009. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-278/07 kuni C-280/07: Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb jt, EKL 2009, lk I-457, punktid 21 ja 22).
- 39 Määruse nr 2988/95, eelkõige selle artikli 3 lõike 1 esimese lõigu vastuvõtmisega otsustas liidu seadusandja kehtestada antud valdkonnas aegumist reguleeriva üldnormi, mille eesmärk on ühelt poolt määratleda kõikides liikmesriikides kohaldatav minimaalne tähtaeg ja teiselt poolt loobuda võimalusest tagasi nõuda Euroopa Liidu eelarvest põhjendamatult antud summasid nelja aasta möödumisel selle rikkumise toimepanemisest (vt eespool viidatud kohtuotsus Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb jt, punkt 27).

- 40 Sellest järeldub, et alates määruse nr 2988/95 jõustumise kuupäevast võivad liikmesriikide pädevad asutused üldjuhul kõikide liidu finantshuve kahjustavate rikkumiste suhtes nelja aasta jooksul menetluse algatada, välja arvatud valdkondades, milles liidu seadusandja on määranud lühema tähtaja (vt eespool viidatud kohtuotsus Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb jt, punkt 28).
- 41 Määruse nr 2988/95 artikli 3 lõike 1 esimese lõigu teises lauses on tegemist liidu tasandil vastu võetud valdkondade eeskirjadega, nagu seda kinnitab ka selle määruse põhjendus 5, mitte aga siseriiklike valdkondade eeskirjadega (eespool viidatud kohtuotsus Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb jt, punkt 44).
- 42 Pealegi võib määruse nr 2988/95 artikli 3 lõike 1 esimese lõigu esimeses lauses – mis on liikmesriikides vahetult kohaldatav – kehtestatud sättest, milles on ette nähtud aegumine nelja aasta jooksul, artikli 3 lõike 1 esimese lõigu teise lause tähenduses valdkondade eeskirjade olemasolu tõttu kõrvale kalduda üksnes juhul, kui valdkondade eeskirjades on ette nähtud lühem tähtaeg, mis ei ole siiski lühem kui kolm aastat (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Handlbauer, punkt 35).
- 43 Selles osas on määruses nr 2571/97 küll sätestatud konkreetsed tähtajad, mis kehtivad võid puudutava sekkumiskava raames olenevalt olukorrast pakkuja ja eduka pakkuja suhtes. Määruse artikli 11 kohaselt tuleb artiklis 1 nimetatud tooted töödelda ja lõpp-toodete valmistamiseks kasutada nelja kuu jooksul pärast seda kuud, millesse langeb pakkumiste esitamise tähtpäev, ning määruse artikli 18 lõike 3 kohaselt on edukas pakkuja kohustatud esitama 12 kuu jooksul pärast artiklis 11 sätestatud tähtaja möödumist töötlemistagatiste vabastamiseks vajalikud tõendid.

- 44 Siiski tuleb sarnaselt Belgia ja Austria valitsuse ning komisjoniga märkida, et selles määruses ei ole ette nähtud ühtegi menetluste algatamise aegumistähtaega reguleerivat normi, mis oleks kohaldatav siseriiklikule sekkumisametile, kui viimane rikkumise avastamise tõttu asub eduka pakkuja antud tagatise realiseerima.
- 45 Seda järeldust ei saa kahtluse alla seada asjaolu, et määruse nr 2220/85 artiklis 29, mille muutis võisektori sekkumiskavale kohaldatavaks määruse nr 2571/97 artikkel 27, on sätestatud, et kui pädev asutus saab teate tagatise osalist või täielikku kaotamist ajendanud asjaolude kohta, nõuab ta viivitamata kohustuse täitmisega seotud isikult mahaarvatava summa väljamaksmist kuni 30 päeva jooksul maksenõude väljastamise kuupäevast arvates.
- 46 Isegi kui eeldada, et artikkel 29 on põhikohtuasjas kohaldatav, ei võimalda asjaolu, et selle artikli kohaselt peab pädev asutus tegutsema „viivitamata”, vastupidi Cormani väidetele järeldada, et talle on antud konkreetne tähtaeg.
- 47 Järelikult tuleb tõdeda, et niisugustes pakkumismenetlustes, nagu on kõne all põhikohtuasjas, ei ole võisektoris sekkumiskavale kohaldatavates õigusnormides – isegi kui need võivad endast kujutada valdkondade eeskirju määruse nr 2988/95 tähenduses – ette nähtud selle määruse artikli 3 lõike 1 esimese lõigu teise lause tähenduses lühemat aegumistähtaega kui neli aastat. Seega ei ole põhjust käesolevas menetluses arutada selle üle, kas niisuguse tähtaja olemasolu takistaks liikmesriikide poolt selle määruse artikli 3 lõike 3 alusel pikemate aegumistähtaegade kohaldamist.

- 48 Põhikohtuasjas võis tagatiste realiseerimine seega aegumistähtaega katkestava akti puudumisel aeguda neli aastat pärast rikkumise toimepanemist, seda siiski tingimusel, et liikmesriik, kus rikkumised toime pandi, ei ole kasutanud talle määruse nr 2988/95 artikli 3 lõikega 3 antud õigust kehtestada pikem aegumistähtaeg (vt eespool viidatud kohtuotsus Josef Voding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb jt, punkt 36).
- 49 Selle sätte alusel võivad liikmesriigid nimelt ühelt poolt jätkata kõnealuse määruse vastuvõtmise ajal kehtinud pikemate aegumistähtaegade kohaldamist ja teiselt poolt kehtestada pärast nimetatud kuupäeva uusi pikemaid aegumistähtaegu. Lisaks ei saa seda sätet tõlgendada nii, et kõnealuse sätte alusel peavad liikmesriigid, kui nad kehtestavad pikemad aegumistähtajad, tegema seda erinormides ja/või valdkondade eeskirjades, mistõttu võivad need tähtajad tuleneda üldnormidest (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Josef Voding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb jt, punktid 42, 46 ja 47).
- 50 Eespool toodut arvestades tuleb esimesele eelotsuse küsimusele vastata, et kuna määruses nr 2571/97 ei ole ette nähtud menetluste algatamise aegumistähtaega reguleerivat normi, mis oleks kohaldatav selliste tagatiste realiseerimisele, mis on antud seoses või, kontsentreeritud või ja koore sektoris tehtavate pakkumistoimingutega, ei kujuta määrus nr 2571/97 endast valdkondade eeskirju, mis näevad ette „lühema ajavahemiku” määruse nr 2988/95 artikli 3 lõike 1 esimese lõigu teise lause tähenduses. Sellest tulenevalt on nimetatud määruse artikli 3 lõike 1 esimese lõigu esimeses lauses määratletud nelja aasta pikkune aegumistähtaeg kõnealuse realiseerimise suhtes kohaldatav, siiski välja arvatud juhul, kui liikmesriigid kasutavad neile artikli 3 lõikega 3 äetud võimalust kehtestada pikemad aegumistähtajad.

Teine eelotsuse küsimus

- 51 Oma teise eelotsuse küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas pikemad aegumistähtajad, mille kohaldamise võimalus on liikmesriikidele määruse nr 2988/95 artikli 3 lõike 3 alusel jäetud, võivad puudutada üksnes olukordi, kus rikkumise on toime pannud soodustuse saaja, kes on soodustuse saanud liidu eelarvet kahjustades õigusvastaselt.
- 52 Teisisõnu küsib kohus, kas juhul, kui õigusnormides on ette nähtud teatud aegumistähtaeg, mis on kohaldatav hagide suhtes, mille on sekkumiskavast toetuse saaja esitanud oma lepingupartnerite vastu, jääb liikmesriikidele veel võimalus kehtestada pikemad aegumistähtajad artikli 3 lõike 3 tähenduses olukordades, kus nimetatud lepingupartnerid on rikkumised toime pannud.
- 53 Corman väidab, et kuna kohaldatavates õigusnormides on ette nähtud tähtajad teatud tagatiste vabastamiseks vajalike tõendite esitamiseks, oleks BIRB pidanud olema huvitatud menetlemast õigeaegselt rikkumisi, mille on hiljem toime pannud selle äriühingu lepingupartnerid. Reageerides alles enam kui neli aastat pärast kõnealuste rikkumiste toimepanemist, tegi BIRB Cormanil võimatuks nõuda kinnipeetud tagatiste summad regressi korras sisse oma lepingupartneritelt, kuna niisuguse hagi suhtes kehtib viieaastane aegumistähtaeg, mis on ette nähtud lepinguvälist vastutust käsitlevas Belgia õiguses. Lisaks kuna määruse nr 4045/89 artiklis 4 on Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatistfondist (EAGGF) rahastatavates toimingutes osalevatele ettevõtjatele kehtestatud kohustus säilitada oma äridokumente ainult kolme aasta jooksul, ei saa siseriiklikel ametivõimudel lubada rikkumisi menetleda pärast niisuguse tähtaja möödumist.

- 54 Kõigepealt tuleb märkida, et määruse nr 2988/95 artikli 3 lõikes 3 ette nähtud erandi raames säilib liikmesriikidel lai kaalutusõigus nende pikemate aegumistähtaegade kehtestamisel, mida nad soovivad kohaldada liidu finantshuve kahjustava rikkumise korral.
- 55 Nimelt ei näe määrus nr 2988/95 ette teabe- ega teavitamissüsteemi seoses liikmesriikidele antud sellise õiguse kasutamisega, mille kohaselt võib sätestada pikemaid aegumistähtaegu vastavalt nimetatud määruse artikli 3 lõikele 3. Nii ei ole liidu tasandil ette nähtud kontrollimehhanismi seoses liikmesriikide poolt nimetatud sätte alusel erandit tegevate aegumistähtaegade kohaldamisega ega ka valdkondade osas, milles liikmesriigid on otsustanud nimetatud tähtaegu kohaldada (eespool viidatud kohtuotsus Josef Voding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb jt, punkt 45).
- 56 Edasi ei sea määruse nr 4045/89 artikkel 4 vastupidi Cormani väidetule sellist järelust kahtluse alla. Seega tuleb märkida, et esiteks kuigi see säte näeb ette, et ettevõtjad säilitavad teatavaid äridokumente vähemalt kolm aastat, siis täpsustab see norm, et liikmesriigid võivad kehtestada nende dokumentide hoidmiseks pikema ajavahe- miku. Teiseks ei takista miski hoolsal ettevõtjal säilitada neid äridokumente kauem, kui kehtivad õigusnormid teda selleks kohustavad.
- 57 Viimaks, kuna määruse nr 2571/97 artikli 19 lõige 4 sätestab, et „[õ]igusi ja kohustusi, mis tekivad seoses pakkumiskutsega, ei saa üle anda”, on edukas pakkuja jätkuvalt vastutav või lõppotstarbe eest ning ta peab vastutama ka oma lepingupartnerite ja hilisemate ostjate tegevuse eest (vt analoogia alusel 5. detsembri 1985. aasta otsus kohtuasjas 124/83: Corman, EKL 1985, lk 3777, punkt 19).

- 58 Nii peab määruse nr 2571/97 artikli 12 lõike 1 punkti c kohaselt edukas pakkuja igas müügilepingus kehtestama lõpptoodete valmistamise kohustuse ning kohustuse järgida eelkõige määruse artiklit 10 ja artikli 3 punktis b nimetatud kohustust.
- 59 Selles osas on Euroopa Kohus juba rõhutanud, et hoolas edukas pakkuja võib kasutada mitmesuguseid vahendeid, näiteks tagatise nõudmine või töövõtulepingus või müügilepingus hüvitisklausli ettenägemine, selleks et vältida edasiste lepingupartnerite poolt oma kohustuste täitmatajätmist. Lisaks on Euroopa Kohus juba leidnud, et eduka pakkuja poolt ettevaatusabinõuna müügilepingusse lisatud tingimus ei ammenda kõiki võimalikke meetmeid, mida on võimalik võtta, valmistumaks võimalikuks olukorraks, kus hilisemad ostjad ei täida oma kohustusi (vt analoogia alusel 1. oktoobri 1985. aasta otsus kohtuasjas 125/83: Corman, EKL 1985, lk 3039, punktid 29 ja 30).
- 60 Igal juhul toimub kontroll, mida edukas pakkuja saab seejärel nende kohustuste täitmise üle teostada, ainult tema enda huvides ega mõjuta tema vastutust müügiorganisatsiooni ees (vt analoogia alusel eespool viidatud 5. detsembri 1985. aasta kohtuotsus Corman, punkt 20).
- 61 Järelikult ei saa asjaolu, et kasutades õigust, mis on talle antud määruse nr 2988/95 artikli 3 lõikega 3, kehtestab liikmesriik artikli 3 lõikes 1 ettenähtust pikema aegumistähtaja ja võib seeläbi muuta edukal pakkujal nagu Corman keerulisemaks kasutada võimalust nõuda oma lepingupartneritelt regressi korras sisse summad, mis tulenevad viimaste toime pandud rikkumiste rahalistest tagajärgedest, mingil juhul seda õigust piirata.

- 62 Eespool toodut arvestades tuleb teisele eelotsuse küsimusele vastata, et määruse nr 2988/95 artikli 1 tähenduses rikkumise menetlemisel jääb liikmesriikidele võimalus kohaldada selle määruse artikli 3 lõike 3 tähenduses pikemaid aegumistähtaegu, sealhulgas seoses määrusega nr 2571/97 olukordades, kus rikkumised, mille eest on kohustatud vastutama edukas pakkuja, on toime pannud viimati nimetatud lepingupartnerid.

Kohtukulud

- 63 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

1. Kuna komisjoni 15. detsembri 1997. aasta määruses (EÜ) nr 2571/97 või müügi kohta alandatud hindadega ning toetuse andmise kohta koore, või ja kontsentreeritud või kasutamise korral pagaritoodete, jäätise ja teiste toiduainete valmistamiseks ei ole ette nähtud menetluste algatamise aegumistähtaega reguleerivat normi, mis oleks kohaldatav selliste tagatiste realiseerimisele, mis on antud seoses või, kontsentreeritud või ja koore sektoris tehtavate pakkumistoimingutega, ei kujuta määrus nr 2571/97 endast valdkondade eeskirju, mis näevad ette „lühema ajavahemiku” nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määruse (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantsuhvide kaitse kohta artikli 3 lõike 1 esimese lõigu teise lause tähenduses.

Sellest tulenevalt on nimetatud määruse artikli 3 lõike 1 esimese lõigu esimeses lauses määratletud nelja aasta pikkune aegumistähtaeg kõnealuse realiseerimise suhtes kohaldatav, siiski välja arvatud juhul, kui liikmesriigid kasutavad neile artikli 3 lõikega 3 jäetud võimalust kehtestada pikemad aegumistähtajad.

2. Määruse nr 2988/95 artikli 1 tähenduses rikkumise menetlemisel jääb liikmesriikidele võimalus kohaldada selle määruse artikli 3 lõike 3 tähenduses pikemaid aegumistähtaegu, sealhulgas seoses määrusega nr 2571/97 olukordades, kus rikkumised, mille eest on kohustatud vastutama edukas pakkuja, on toime pannud viimati nimetatu lepingupartnerid.

Allkirjad